ПАРТИЯ УОННА НОРУОТ БИИР СОМОҔОЛОР

Бары дойдулар пролетарийдара, холбоҥуҥ!

САҤА ОЛОХ

Хаҥыат 1931 сыл алтыннаа 15 күнүттэн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҒЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҒЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 29 (6009) | 1984 сыл. Күлүн тутар 6 күнэ ОПТУОРУННЬУК | Сыаната 2 харчы.

БЫЫБАРДААЧЧЫЛАР К. У. ЧЕРНЕНКОНЫ КЫТТА КӨРСҮҺҮҮЛЭРЭ

МОСКВА (ССТА). Күлүн тутар 2 күнүгэр Кремлээҕи Съезтар дыбарыастарыгар Союз Советыгар Москва Куйбышевскай быыбардыыр уокурутун быыбардаччыларын ССРС Верховнай Советыгар депутаткка кандидат ССКП Киин Комитетын Генеральнай секретара Константин Устинович Черненконы кытары көрсүҥүүлэригэр анаммыт быыбар иннинээҕи мунньахтарга буолла.

Мунньах кыттыылаахтара табаарыстары **К. У. Черненконы, Г. А. Алиевы, В. И. Воротниковы, М. С. Горбачевы, В. В. Гришини, А. А. Громыконы, Г. В. Романовы, М. С. Соломенцевы, Н. А. Тихоновы, Д. Ф. Устиновы, П. Н. Демичеви, В. И. Долгиҕы, В. В. Кузнецовы, Б. Н. Пономареву, В. М. Чебриковы, М. В. Зимянины, И. В. Калитоновы, Е. К. Лигачеву, Н. И. Рыжкову** дохсун үҥүн ытыс тыаҥынан көрүстүлэр.

Депутаткка кандидат итэҕэллээх киҥитэ **А. П. Литвинов**—В. В. Куйбышев аатынан электрозавод бириҥдьиҥэ—мустубут дьоҥҥо табаарыс Константин Устинович Черненко олоҕун суолун, партийнай уонна государственнай үлэтин туһунан кэпсээтэ. Бары советскай дьоннор, диэтэ араатар, Константин Устинович Черненконы бары күүһүн уонна дьоҕурун Ийэ дойду, норуот үйэтин туһугар биэрэр ленинскэй тиистээх үһү учуулаах салайаччы **быыбыытынан биллилэр.** Быыбар күн биҥиги барыы, бириҥ киҥи курдук, ленинскай партия—биҥиги обществобыт салайар күүһүн иҥин куоластыы быыбардыыр учаастактарга тиийиэхпит. Баҕаны эрэллээх ленинец, биҥиги Ийэ дойдубут салгыы чэлгийэ сайдарын, советскай дьоннор олохторо тупсарын иҥин, тал суох буоларын иҥин ССКП Киин Комитетын табаарыс К. У. Черненко иҥин куоластыахпыт.

«Көрсүҥүүгэ тыл эпит дьон бу быыбардыыр хампаанньа социалистическай норуот былааҥа салгыы сайдыытын, коммунистар уонна партийата суохтар тулхадыйбат блоктара бөдөргөөҥүүн итэҕэтиилээхтик демонстрациялаан көрдөрбүтүн баллаатаатылар. Дойду государственнай былааҥын үрдүкү органын быыбардаҥыгга бэлэмнээбит москвичтарга, молуйуонуонан советскай дьоннорго олоххо саҥа модун айымньылаах күүрээни биэрдэ. Араатардар эрэллээх ленинец, хаан-уруу Коммунистическай партия уонна Советскай государство үҥүлүччүлаах деятелин, коммунистар уонна партийата суохтар тулхадыйбат блоктарын представителин Константин Устинович Черненко иҥин куоластаан туран, москвичтар, бары советскай дьон ССКП муударай ис уонна тас политикатын иҥин, эйэ уонна норуот дьолун-соргутун иҥин куоластарын бириҥ саҥаннан биэриэхтэрэ диэн эттилэр.

Табаарыс **К. У. Черненко** тыл эттэ. Мунньах кыттыылаахтара киниҥ овациянан көрүстүлэр.

Быыбардаччылар табаарыс К. У. Черненконы кытары көрсүҥүүлэрэ партия уонна норуот ыныгыл бириҥ сомоҕолорун, социалистическай демократия ирдэбилин, советскай дьоннор ССКП XXVI съезтин үүрааҥхтарын олоххо киллэрэргэ дьулуһуулларын, пленумнаабы эйэни хаҥыстаан хаалларарга биэ быһаарыныылаахтарын модун демонстрациялаан кубулуйда.

Үрдүк активность, биир санааланыы

Оройуоннга быыбардар түмүктэрэ

ССРС Верховнай Советын быыбара оройуоннга үлэһиттэр үрдүк политическай активностарын, биир санааланыыларын быһыытыгар-майгытыгар тэрээһиннээхтик ыытылынна.

Быыбар күнүгэр—1984 сыл күлүн тутар 4 күнүгэр—оройуон барыы 25 быыбардыыр учаастактарыгар быыбардааччылар быыбарга бука барыы кыттан дойду государственнай былааһын үрдүкү органыгар коммунистар уонна партийата суохтар народнай блоктарын кандидаттарын иҥин быыбардааччылар 99,89 бырыыынчаҕа куоластаатылар. Ол иҥигэр биирдиҥ депутаккка кандидаттарынан:

Союз Советыгар 404 №-дээх Саха сирин-оҕо Хотугу быыбардыыр уокурукка депутаккка кандидат таб. Е. И. Новгородова иҥин—99,91 бырыһыан;

Национальностар Советтарыгар РСФСР-тан 16 №-дээх Красноярскайдааҕы быыбардыыр уокурукка депутаккка кандидат таб. Н. Ф. Татарчук иҥин—99,89 бырыһыан;

Национальностар Советтарыгар 697 №-дээх Маҥа-Хаҥаластаааҕы быыбардыыр уокурукка депутаккка кандидат таб. М. П. Погодаева иҥин—99,86 бырыһыан.

Оройуон 19 быыбардыыр учаастактарыгар депутаккка кандидаттар иҥин быыбардааччылар 100 бырыыны куоластаатылар. Быыбарга ордук түмсүүлээхэрин «Мыҥдаҕаайы» уонна «Чурапчы» совхозтар хабар нэһилиэктэрин быыбардааччылара көрдөрдүлэр.

Чурапчы оройуонун үлэһиттэрэ сүгкэн суолталаах политическай хампаанньаны—ССРС Верховнай Советын быыбарын үлэҕэ саҥа ситиһиилэрдээх көрсөн уонна быыбарга активнайдык кыттан, коммунистар уонна партийата суохтар тулхадыйбат блоктарын достойнай кандидаттарын иҥин биир санаанан куоластаан ССКП Киин Комитетын, Советскай правительство тула ыкса түмсүүлээхтэрин өссө төгүл демонстрациялаан көрдөрдүлэр.

ССКП РАЙКОМА. РАЙСОВЕТ ИСПОЛКОМА.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЙ ДЕМОКРАТИЯ БЫРААҺЫННЬЫГА

Бу күн хас биирдиҥ биитигэр ураты күнү. Государственнай былаас үрдүкү органнарыгар депутаттары талан туран, биҥиги бэйэбит улуу дойдубут толору бырааптаах уонна эпитэтэх хаһаайыттарын быыбыытынан сайгалыы күүһүнэн саҥабыт, социалистическай норуот былааһын аҥылгытын дьиҥнээх олохтон итэҕэйэбит.

Биҥиги дойдубутугар быыбардар үтэс быыбыытынан Советскай былаас норуот иннигэр отчуотунан буоллаллар, ол отчуот дьоҕуннаах, итэҕэтиилээх уонна хараҥа мунгутуурдук бырааллар. Партия быыбар иннинээҕи платформата ССКП КК ыҥырыытыгар табаарыс К. У. Черненко быыбардааччылары кытары көрсүҥүүтүгэр онорбут дириҥ уонна ханыахай этиитигэр бэриллиллибит.

ССРС Верховнай Советын иэспит быыбарыттан чэлгийэ дойду киэҥник, эрэлтэхтик хардыылаата. Экономическай уонна социальнай сайдыы былаанныыр ситиһиилээхтик толоруулаллар.

ССРС государственнай былааһын үрдүкү органыгар депутаттарга бастакы кандидаттарыынан Коммунистическай партия уонна Советскай государство салайаччыларын аатаан туран, советскай дьон ССКП-тын мунура суох эрэнэлэрин биллэрдилэр, киин ленинскэй Киин Комитетын тула ныгыл түмсүүлээхтэрин, партия XXVI съезтин, ССКП КК кэнникки Пленумнарын историческай уураахтарын толорорго бэлэмнэрин демонстрациялаан көрдөрдүлэр.

Москва Куйбышевскай уокуруга. Маҥна ССРС Верховнай Советын Союһун Советыгар ССКП КК Генеральнай секретара К. У. Черненко баллотировкаламмыта.

Куоластааһын өрө көтөбүллүүлэх, бырааһынныктыы быыыта-хайыыта аастар. Красноярскай уулуссаҕа баар 107 №-дээх быыбардыыр учаастакка гражданскай иэдэс бастакылартан биирдэстэриэн В. Горелов—«Хроматрон» завод депутаккка кандидатынан табаарыс К. У. Черненконы туруорбут коллективын наладчиктарын биригэдьиирэ—толордо.

—Бэйэ куоластаан,—диэтэ Виктор Иванович,—Коммунистическай партия уонна Советскай государство үҥүлүччүлаах деятелин, Ленин улуу дьыалатын эрэллээх салҕааччы иҥин биэрии улахан чиэс. Мин 1981 сыл сэтинньитигэр табаарыс Черненко биҥиги заводпутугар сылдьыбытын үчүгэйдик өйдүүбүн. Оччолорго коллективка былаан тыгааҥныыбыт этэ. Константин Устинович рабочайдары кытары көрсүҥүргэ, кинилэри туох долгутарын туһунан кэпсэтэргэ, сүбэлэри уонна рекомендациялары биэрэргэ бириэмэ ордорумуута. Олору биҥиги толору ситиспиппит, ол түмүктэрэ маннык: пятилетка үҥүс сылынаҕы производственнай программатын завод ситиһиилээхтик толорбута. Быыллыы да дьылга үтүө кэпсээх старт ылылынна.

«Хроматрон» үгүс-тыныынча киҥилээх коллектива партия үрдүк оҥорумтуолаахтыҥ үлэлиргэ, дьиэсиэлиннэн уонна тэрээһиннэр бөдөргөтөргө мэҥиэрдэтыгар тыынньах дьыаланан эпиэттиир. Биҥиги сүрүн соруктут—үлэ оҥорумтуотун былааны таһынан 1 бырыһыанынан үрдэтии уонна бородуукпут бэйэҕэ турар сыанатын эбии 2 бырыһыанынан кэмтэтии. Хас биирдиҥ советскай киҥи бэйэтин үлэлиир миэстэтигэр толору кэдьүүстээхтик үлэлиир буоллаҕына, дойду экономиката сүгкэн түргэтээҥнии ылыаҕа.

(Бүтүүтүн 2-с стр. көр).

БИИРГЭ ТҮМСҮҮ БЭЛИЭТИНЭН

—Репортаж—

24 №-дээх быыбардыыр чаастан түмүктэрэ сэмэрдэ эрдэттэн ыытарар этиллэрин тэрийэ тырыынастыыр. Ийэ дойдуҕа киэн туттуу, толоннаах талтал ыыта сэлиэннэх үрдүнэн доллоҥуйа кутуллар.

Куоластааһын саҕаланан быдан иннитэн тиэйбит-саарайбыт дьон иннэ — оройуоннаахы Культура дьиэтигэр субуотулар. Сарсыарда доп курдук 6 чааска учаастаҕаҕы быыбар комиссиятын председателэ И. Д. Неустроев ССРС Верховнай Советыгар депутаккка кандидаттар иҥин куоластаҥ иэрии саҕаламмытынан суустубут быыбардааччылары эрэрдэлээтэ уонна былы кырдьаҕас быыбардааччыга, партия ветерана Е. А. Макаровка биэрдэ.

— Мин бүгүн 11-с төгүлүн дойду государственнай былааһын үрдүкү органыгар быыбарга кыттабыт,—диэтэ Егор Алексеевич. —Ити кэк устатыгар биҥиги партиябыт чаассаны, бастаан туран, забойдаах кылааны кытта, сибээһэ ордук бөдөргөөтө, киин үлэһит дьон туһугар эрдэлии кыһамнаах биҥиги улам күүскэ биллэбит. Сир үрдүгэр эйэ иҥин охсуһуута прогрессивнай киҥ-аймах бүтүннүүтэ түмүстэ. Бүгүн норуот чэлгийэ представителлэрин —депутаккка кандидаттар Е. И. Новгородова, Н. Ф. Татарчук уонна М. П. Погодаева иҥин куоластыы үөрүүнэн биэрэбин уонна эйигиҥ бука барыгытын достойнай кандидаттар иҥин куоластыыргытыгар мэҥиэрдэтэбин,—диэн этиитин быыбардааччылар кэхтээх ытыс тыаҥынан көрүстүлэр.

Ити кэнниттэн эдэр быыбардааччы Оксана Попова ССРС Верховнай Советын быыбарыгар кыттар бырааба ылбытынан киэн туттарын, долгуйа үөрэрин эттэ уонна биир саастыылаахтарын коммунистар уонна партийата суохтар тулхадыйбат блоктарын чэлгийэ кандидаттарын иҥин куоластыырга иҥэрдэ.

Кырдьаҕас уонна эдэр быыбардааччы бюллетеннэрэ урнаҕа түһэрэллэр. Урна таҥыгар бочуоттаах иэскэ турар эдэр ленинецтэр түөстэриигэр кыһыл хаалтыс кыыһар.

Ити иккиэн ардыгар дьиэлэригэр куолсааччыларга ава иҥин куоластыы үөрүүнэн биэрэбин уонна эйигиҥ бука барыгытын достойнай кандидаттар иҥин куоластыыргытыгар мэҥиэрдэтэбин,—диэн этиитин быыбардааччылар кэхтээх ытыс тыаҥынан көрүстүлэр.

Итиэннэ эдэр быыбардааччы Оксана Попова ССРС Верховнай Советын быыбарыгар кыттар бырааба ылбытынан киэн туттарын, долгуйа үөрэрин эттэ уонна биир саастыылаахтарын коммунистар уонна партийата суохтар тулхадыйбат блоктарын чэлгийэ кандидаттарын иҥин куоластыырга иҥэрдэ.

Кырдьаҕас уонна эдэр быыбардааччы бюллетеннэрэ урнаҕа түһэрэллэр. Урна таҥыгар бочуоттаах иэскэ турар эдэр ленинецтэр түөстэриигэр кыһыл хаалтыс кыыһар.

Ити иккиэн ардыгар дьиэлэригэр куолсааччыларга аҕаллаах урнаны ыытыы комиссия иккиэн эдэр ленинецтэн үлэлээн тиэнии турар автомашинаҕа тахсан олороот, эдэс тыаҥынан хаалларыллар.

Куоластаабыт да дьон бырааһыныыктыы киэргэтиллибит быыбардыыр учаастак дьиэтиттэн баҕа өттүгэр тиэтэйбэттэр: киҥи иҥиттэр истиэх ырыата-тойуга кутуллар, эргиэн үлэһиттэрэ чугаһаан иҥэн эмиэ кэрэ-бэлиэ бырааһыныыкка аналаан бэлэмнэммит араас бэлэхтэри, аҥы-уолу атыылыыллар. Кер-нар күөдьүйэр.

Сотору иннинэктээх быыбардаатыылар бары куоластаан бүттүлэр.

Оройуон кининиэ 24 №-дээх учаастак быыбардааччылара ССРС Верховнай Советыгар депутаккка кандидаттар иҥин бары, биир киҥи курдук куоластаан хаан-уруу Коммунистическай партия тула ыкса түмсүүлээхтэрин өссө биирдэ көрдөрдүлэр.

М. МИХАЙЛОВА.

Снимокка: быыбардыыр урнаҕа—О. Попова уонна Е. А. Макаров.

П. Оконешников фотота.

Быыбар иннинээҕи куоталаһыы кыайыылаахтара

ССРС уон биирис ыҥырылаах Верховнай Советтан быыбарын чиэһигэр 1984 сыл бастакы кварталынааҕы былаанын толорбут социалистическай куоталаһыы кыайыылаахтара маннык коллективтар уонна производство бастыҥнара ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун Бочуотунай грамоталарынан наҕараадаланнылар:

Олоҕу-дьаһаҕы хаччыйыы производственнай управлениетын фотоцеха (бригэдьир Дегтярев И. К.).

«Сельхозтехника» холбоһук автопарката.

Промкомбинат маҥый сыаҕа (бригэдьир Дмитриев В. В.).

«Сельхозтехника» холбоһук тракторлардары техническэй көрүүгэ станнията (начальник Попов Б. В.).

Карл Маркс аатынан совхоз Мугудайдааҕы отделениетын «Кэскил» комсомольскай-ыччат фермата (старшай Сивцева Р. И.).

Карл Маркс аатынан совхоз Бахсытааҕы отделениетын «Маяк» фермата (старшай Оконешникова М. И.).

«Мындаҕаайы» совхоз Соловьевтааҕы отделениетын «Сардаана» комсомольскай-ыччат фермата (старшай Сергеева А. Л.).

Захаров Семен Николаевич—Субуруускай аатынан совхоз интилигентааҕы былаанын быыбар күнүгэр толорбут булчута.

Егорова Матрена Николаевна—Субуруускай аатынан совхоз Болтоготооҕу отделениетын манныыксыта.

Лазарев Михаил Иванович—«Чуранчы» совхоз Кинэгиэтээҥи отделениетын булчута.

Тылларын дьыаланан бигэргэттилэр

«Сельхозтехника» холбоһук автопаркатын коллектива ССРС Верховнай Советын быыбарын иккис тиэйэр-таһар үлэлэргэ сыл бастакы кварталынааҕы сорудаҕын толорор үрдүк кирбиини баллыаммыта.

Рабочайдар кулун тутар 2 күнүнээҕи туругунан 125 тыс. сольк. үлэни оҥорон биэрбит тылларын чиэстээхтик толордулар. Автопарк 12 водителэ кварталлааҕы кирбиилэрин ааллылар. Социалистическай куоталаһыы кыайыылаахтарынан «Урал» автомобиль водителэ Н. Н. Пономарев, «ЗИЛ-130» мааркалаах автомашиналаахтарга Н. Н. Пермяков, «ММЗ-54» мааркалаах автомашиналаахтарга Е. Е. Попов II буоллулар.

Былааннарын тракторлардары өрөмүөннэччилэр 101,3 бырыһыан, автомашиналары өрөмүөннэччилэр 102 бырыһыан толортоотулар.

Л. АЛЕКСЕЕВА.

ҮРДҮК ӨРӨ КӨТӨҔҮЛЛҮҮНЭ

Оройуон үлэһиттэрэ үрдүк гражданскай иэстэрин толордулар

ОДЬУЛУУН

ССРС Верховнай Советын быыбарыгар Карл Маркс аатынан совхоз, от ыҥырыгар Одьулуун отделениетын, коллектива үлэҕэ кэрэ дьаҕыйдаах көрүстэ. Бу отделение олунньуга 1984 сыл туваатааах кэмиҥээҕитэҕэр үүтү ыллыыны 20 бырыһыан улаатыннарда, үүтү государствоҕа туттарыыга эбэлээстиэтин 5,5 тонналаах кэпһарда, ыччат сүөһү ортотунан 16,5 кг төлөнүттэ. Бары фермалар коллективтара туспаах сорудахтарын толордулар. Ол иһигэр коммунист, сельсовет депутата Х. С. Дьячковская старшайдаах «Эрчим» ферма коллективыттан 5 манныыксыт кварталлааҕы кирбиилэрин ааллылар.

Кулун тутар 4 күнүгэр сарсыарда эрдэттэн бырааһыныыктыы киэргэтиллибит сельскай Культура дьиэтэ быыбардаччыларынан туолла. Киниилэри участактааҕы быыбар комиссиятын председателэ солбуйаччы Ф. Р. Софронов социалистическай демократия ирдэбилэ бырааһыныытынан итиитик эҕэрдэлээтэ.

Бастакы бюллетени эдэр быыбардаччы ЫБСЛКС чилиэнэ, сүөһүгут Михаил Сысолятин ылла.

Ити курдук сарсыарда 8 часка 743 быыбардаччылар бука бары народнай блок кандидаттарыгар иһин 100 бырыһыан куоластаан бүттүлэр.

Куоластааһын Үрэх Күөрэҥэ өссө эрдэ, сарсыарда 6 чаас 20 мүнүүтэҕэ, Бакчы Толоонугар онтон 5 мүнүүтэ буолан баран түҥ мүктэнэ.

В. ПОПОВ.

ХОПТОБО

Эрилик Эристиин аатынан совхозка ССРС Верховнай Советыгар быыбар үрдүк өрө көтөҕүллүү, Коммунистическай партия тула ыкса түмсүү быһыытыгар-майгытыгар ыытылынна.

Бырааһыныыктыы санаарбыт Хоптобоотооҕу. Культура дьиэтигэр сарсыарда эрдэттэн быыбардаччылар ыга аныыннан кэллилэр. Агитпункт начаальника М. Г. Павлов мустубут дьону эҕэрдэлиир, куоластыылларыгар кэккыырар. Бастакылар кэккэдэригэр нуучча норуотун представителлэрэ үөрэтүн активнайдык куоластыыллар. Элбэх киһилээх бу участак бары быыбардаччылара иккиэ чаас иһигэр куоластаатылар.

Куоластааһын саамай түргэнник—7 мүнүүтэ иһигэр Уорба участагар барда. Хайаксыттар—1 чаас 20 мүнүүтэнэн бүттүлэр.

Н. ДМИТРИЕВ.

ХАТЫЛЫ

Субуруускай аатынан совхоз кинн отделениетын рабочайдара быыбары көрсө сүөһүттэн ылыллар бородуукталары үрдэтиигэ таһаарыылаахтык үлэлээтилэр. Ударнай ыйга 348 центнер үүт ыапан былаан 8 центнериэн аһарылынна. Ити былырыыҥҥы туһаныллаах кэмиҥээҕитэҕэр 138 центнериэн элбэх. Ааспыт сыл иккис ыйыгар 53,4 центнериэн ордук үүт государствоҕа атыылаанна. Хас биирдии бороҕоску 20,1 кг төлөнүйэн график эмиэ куоһарыллан иһэр.

Хатылыгаа сельскэй Культура дьиэтигэр—быыбардыыр участак киниигэр биэрии быдан иннитэн быыбардаччылар үөрэ-кэтэ мунньуллар. Участактааҕы быыбар комиссиятын председателин солбуйаччы П. С. Соловьев дойду государственнай бюджетын үрдүкү органыгар быыбарынан эҕэрдэлээн туран куоластаабыт биэрии саҕаламмытын биллэрэр. Урнаҕа аан бастаан эдэр быыбардаччы, учуутал Ф. М. Петрова бюллетени түһэрэр. Киин кэнниттэн нэһилиэк бинир ыстык кырдьаҕаһа П. Х. Петрова кэлэр уонна бюллетеннэри түһэрэн туран ССРС Верховнай Советыгар депутаттарга кандидаттар иһин, советскай норуот олоҕо салгыы туспарын иһин куоласпын үөрэ-кэтэ биэрэбин, диэтэ.

Сарсыарда 8 часка 458 быыбардаччылар бары кэлэн куоластаатылар.

Болтоготооҕу уонна Кыналлааҕы быыбардыыр участактар быыбардаччылары эмиэ тэрээһиниэхтик куоластаатылар.

С. ЯКИТИН.

БОЛУГУР

«Мындаҕаайы» совхоз үлэһиттэрэ норуот бүттүүнүн быраапыныыгын ордук тэрээһиниэхтик, үчүгэй бэлэмнээхтик көрүстүлэр уонна үрдүк таһымнаахтык атаардылар.

Амматаҕы быыбардыыр участак киниигэр—Болугурдаах сельскэй Культура дьиэтигэр үөрүү-көтүү өссө кулун тутар 3 күнүн киэһэтиттэн, быыбар иннинээҕи мунньахтан саҕаламмыта. Участактааҕы быыбар комиссиятын председателэ Е. С. Дьячковскай дакылаатын кэннитэн социалистическай куоталаһыы кыайыылаахтара—совхоз кинн отделениетын управляющайа А. Х. Павлов уонна райпотребобщество аммата аҕы предприятиетын директора Д. И. Ноев салайар коллективтарын быыбарга үлэнэн бэлэхтэрин туһунан рапортаабыттара.

Быыбар күн сарсыарда эрдэттэн быыбардыыр участакка элбэх киһи мунньуна. Лоп курдук 6 часка комиссия быыбардаччылары куоластааһынҥа ыытарда. Быыбардыыр урнаҕа норуот достойнай представителлэрин иһин бюллетеннэри аан бастакынан сэрии уонна үлэ ветерана М. Д. Неустроев уонна Кыстык Кугда фермэтин эдэр манныыксыта Дарья Кузьмина түһэрдилэр.

Участак испиһэктээх быыбардаччылара сарсыарда 7 чаас 10 мүнүүтэҕэ куоластаан бүттүлэр.

«Мындаҕаайы» совхоз иккис отделениелэриттэн участактар быыбардаччылара быыбарга бэлэм кытыннылар уонна депутаттарга кандидаттар—Е. И. Новгородова, Н. Ф. Татарчук уонна М. П. Пугодаева иһин 100 бырыһыан куоластаатылар.

Савелий ПОПОВ.

СЫЛАҤ

Үһүн Күөллэҕэ быыбардыыр участак киниигэ бырааһынныыктыы киэргэтиллибит сельскэй Культура дьиэтэ сарсыарда эрдэттэн үөрбүт-көтүү дьоҥунан туолла. Сылаҥ үлэһит дьоно сүүрэн-көтөн кэлэн киниилэр ССРС Верховнай Советын быыбарын чиэһигэр социалистическай куоталаһыыга кыттыбыт бүтүн бөрө-бөлиэ бырааһынныыгын үлэнэн үтүө бэлэхтэрдэн көрүстүлэр. Куоталаһыыларынан күөпүгэр Бэрэ уонна Улахан Күөл комсомольскай-ыччат фермаларын манныыксыттара, ыраах Амма сүкпүттэн оту таһар колонна механизаторлара уо.д.а. тарыстылар.

Сарсыарда 6 чаас. Социалистическай демократия көрдөбүлэ бырааһынныыгынан быыбардаччылары участак комиссиятын председателэ Е. В. Пудова уонна нэһилиэк бастакы кырдьаҕаһа И. Ф. Слепцова эҕэрдэлээтилэр. Бастакы бюллетеннэри урнаҕа уонна аҥыс саанын туолан ССРС Верховнай Советыгар аан бастаан быыбардыыр Бүөкөмсомольскай-ыччат фермаманныыксыта Георгий Дьячковскай, «Молодежнай» комсомольскай-ыччат ферма манныыксыта Евгения Макарова, сэрии уонна үлэ ветерана А. С. Сивцев түһэрэллэр.

Быыбар Түөйэҕэ уонна Улахан Күөлтэ эмиэ итинник ере көтөҕүллүү быыстыгар-майгытыгар ааста. Сарсыарда 8 часка нэһилиэк быыбардаччылара бука бары народнай иэстэрин толорбуттэр.

Б. БАНШЕ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЙ ДЕМОКРАТИЯ БЫРААҺЫННЬЫГА

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр).

Быыбартан быыбарга диэри кэмиэ Ленинград промышленноһа массыыналар, оборудование, приборлар 300-тэн тахса керүүнэрин оҥорон таһаарыыны ааһыылаата. Саяно-Шушенскай ГЭС таһаах, онуос, рабочай көлүөнэтэ бэриллиэ. Кылгас болдьох иһинтэр магистральнай газопроводтар таһын хачайдыыр улахан кыамталаах агрегаттарын серийнэйдик оҥорон таһаарыы ситиһиллиэ. Атомнай энергетика 1 миллиуйүөн киловатт кыамталаах ленинградскай мааркалаах блоктары ылла. Ити ситиһиилэр кэтэхтэриэр—рабочай кэһии үлэтэ, кэнн ахсаабат айымныылаах көрдөөһүннэрэ, саҥаны арыйар инициативата, ССКП КК Генеральнай секретара К. У. Черненко быыбардаччылары кытары быыбар иннинээҕи көрсүһүүтүгэр производство көдьүүһүн уонна үлэ хаачыстыбатын үрдэтии бараммат-хоромпот резервалэрин туһунан эттэ.

Аҕа дойду чэлгийэ сайдарын иһин, биһиги дьоллоох сарсыҥыбыт иһин, спр үрдүгэр эйэ иһин үдэ-ниит Ленинград бэйэтин куоластаан биэрдэ.

Норуот былаанын бырааһынныыгын, сир ахсын сааскы ыныга бэлэмнээнин ситиэрэн туран, Ставропольскай кыраай бурдуту үүнээрэччилэрэ үлэҕэ кыайыыны көрүстүлэр. Киниилэр эбэһээтэлэстибэлэрэ—пятилетка тэрдүс сылыгар даҕаны өлгөм быйаны үүнэрдэн. Быыльгы ыныга хас тэрдүс тракторы буолактарга Ставрополье комсомолецтара таһаарыахтара.

Саян хайаларыттан Хотугу Муустаах океаҥҥа диэри сүүкэн тутуу площадкатыгар кубулуйбут Красноярскай кыраай таайыыр. Киниики биэс сылга үлэҕэ Саяно-Шушенскай ГЭС агрегаттара. Надеждинскай металлургическай завод киллэрилиннилэр, ыарахан экскаваатордары оҥорор завод кыамтата ситиэр-хотор, Канско-Ачинскай уматык-энергетическай комплекс сайдар. Советскай дьиэнэр быыбары көрсөр ситиһиилэриниэн кэнн тутуо туран, краснокрецтар уонсай дьыалаҕа хаһыылэр эмиэ бэйэлэрин ыкыаттарын киллэрбиттэрин ыгыллылар.

Хаан-уруу заводтара Волгоградскай тракторнай—ситиһиилэриэн ТХО контролера ветеранар советтарын председателэ Д. С. Богомазов элбэх үлэтин холбоото. Бу предприятиеҥ кытары кинн олоҕо бүтүннүү сибээстээх. Дмитрий Семенович заводу тутуспута, Сталинградскай кыргыһыы күннэригэр кинини көмүскээбитэ.

— Норуот чулуу представителлэрин иһин куоласпын биэрэн тураммын, мин эрэнэбин: биһиги Ийэ дойдубут салгыы чэлгийэ сайдыытын баараҕай бааннара олохха киллэрилиэхтэрэ,—диир ветеран.— Биһиги заводпутугар эмиэ сэргэхсийии итии кэмэ кэллэ. Бурдуту үүнээрэччилэр күүтэр саҥа модуль массыыналарын оҥорон таһаарыыҥа киирдэхтэхпит.

БАМ Читатаабы участагын тутааччылара быыбар күн Чара станцыяттан Хаҥаа айанныыр бастакы поезд пассажирларынан буоллулар. Киниилэр вокзалҕа бэйэлэрин гражданскай иэстэрин толорбут быыбардыыр участактарыттан быһа кэллиллэр. Тутааччылар Улуу Октябрь 67 сылын көрсө магистраль устатын тухары курдары сылдьыбыт аһар соруту баһылаатылар.

Киргизия биллиилээх сүбөкүлэ үүнээрэччитэ Герой-цэ Кульсара Сулейманова уонна кинн бинир дойдулаахтарын наказтарын народнай депутаттар толордулар. Панфилов аатынан колхоз кинн уһаайбатыгар киэн-куоп оскуола тутулунна. Кинн кэнники сылларга саҥа слорор дьиэлэр, оҕо сада, олох-дьаһах дьиэтэ, эргэн комплекса тутуллубут кырдьаҕас сэлиэнньэтин архитектурнай ансамблыгар кэрэтик дьүөрэлэстэ. Быыбардыыр участакка Сулеймановтар улахан кэргэннэрэ олоччу түмсэн кэллэ.

— Мин дьоллоох киэбин,—диэтэ Кульсара.— Уон биир оҕону улаатыннардым. Үксүлэрэ төрөөбүт сройуоннарыгар үлэлиллэр, олороллор, киниилэр ортолоругар рабочайдар уонна колхозтаахтар, ученай уонна преподаватель, студеннар уонна үөрэнээччилэр баалларын.

Бу сырыыга удьуор балыксыт Андрейс Розефелдка барыта сонун буолла. Латвия балыгы бүлтүүр «Банга» колхозун «Орчика» диэн саҥа траулерын штурманын быһыытынан Атлантикаҕа бастакы рейсигэр таҕыста. Эдэр судононы салайааччы дойду государственнай бааһын үрдүкү органыгар быыбарга аан бастаан кытынна. Уонна бастаан куоластыыр чиэһи табаарыстара киниэхэ биэрдилэр. «Орчикка»—латвийскай моряктар уонна балыксыттар трассалаарыгар баар 50 саҥа быыбардыыр участактартан биирдэстэрэ үлэлээтэ. Быыбар күнүн бэйэлэрин кытылларыттан ыраах Латвия 4 тыһыынчаттан тахса муораҕа үлэлээччилэрэ көрүстүлэр.

ССРС Верховнай Советыгар быыбар күнүнээҕи бырааһынныык сарсыардата Кыһыл знамялаах Илиҥҥи пограничнай уокурук 60 сыла туолуутун кытары алтыста. ССРС государственнай кыраныыссатын маҥабылын А. Сидоров аатынан заставаларын ыраах хайаҕа сүүллэр. Застава личнэй составаа быыбар күнүн туйгустэ. Кэрэ-бэлиэ дата чиэһигэр ылыллыбыт социалистическай эбэһээтэлистибэлэр ситиһиилээхтик толорулуннулар. Погранничник-буойуннар кыраныысса маҥабылыгар сэргэхтик туран

Ленинградтар дьиэ таабыт самаай ыраах бардыыр участак Арктическай уонна Антарктическай научнай-чинчийэр институт картатыгар бастаан сылдьаллар. Саҥа быыбар хаамыытын бастакы нинчиэ ылалларыгар эмиэ үөһэ этэ. Ол «Северный полюс-25» устанция научнай станцията бэйэ. Киин Муустаах саамай киниигэр.

Куоластааһын бырааттыы союзнай республикаларга көхтөөхтүк тэрээһиниэхтик. Социалистическай Аҕа дойду модун кыаҕа-бөдөргүүрүн туһугар ластарын Казахстан, Грузия сирин бурдуту үүнээччилэрэ, Томскай химиктэрэ, Тюмень никтара уонна Киев сыыныаны оҥорооччулара, Иваново таҥаһын ыстаалэрэ, Белоруссия ыраах ооччулара, Грузия үүнээрэччилэрэ, Узбекистан хлопкоробтара. Кулун тутар 3 күнүнээҕи күн аҥыс дойду бүтүннүүтүгэр быыбардаччылар ыыбыйар үгүстэрэ хоруйдастылар.

цылаахтарын дьыалаларын бердереллэр.

Биһиги маяктарбыт

Горнайдар холобурдарынан

Аспыт күһүн балаҕан ыйыгар Анатолий Саввин 50 ороһу, мэлтэх туруктаах бороскуну кыстата гынньута.

Эдэр сүөсүһүт бастакы маҥхаттартан толлубатах. Чэкыр Эбэтигэр көмөлөстө, бороскуларын хаҥаллан аһаппыта, оборуу бүөбэйдээн көрбүтэ-көрдөбүта. Ити кэмнэ Горнай ороһуонун сүөсүһүтэрэ, хас бириҥҥи ыччат стеһиҥэ кыстык устата 115-тии кг төлөһүтэргэ эбиһэлистибэ ылыан, республикаҕа ыытыллыбыт таҥыстыбыттара. Оттон Чэкыр бастакынан Анатолий Саввин ойоҕобутэ, бэйиэтэ эмиэ итиччэ кирбиини бөлөхтөммитэ.

Оттон ыла сыл аҥара эбэтэ. Ити кэмнэ Анатолий, тус бэйэтин кыһаммытынан, дьулуурунан тупсуу бороскуларын энчирэппэхэ нитэн хас бириҥҥилэри 127,9 кг төлөһүтэрэ ситистэ. Алтыныттан аахтахха, кини сеҥиэнэ ылыммыт эбэһээтэлистибэтин хайы-үйэ тоҕоостоо быыбары достойдайдык көрсөрө бизнбит тылыгар турда.

Анатолий, кыаҕын өссө тоҕуо аҕыннан көрөн бэрэ, ыстык устата көрөр-хөрөйөр бороскуларын ортотунан балтараалыы кэтнэртэн итэҕэйэ суох төлөһүтэргэ быһаарыныа.

П. ИННОКЕНТЬЕВ.

ҮРДҮК КӨРДӨБҮЛЛЭРГЭ ЭППИЭТТИИРДИК

Эмтиир-сэрэтэр үлэ хаачыстыбатын тупсарыыга, үлэҕэ коммунистическай сыҥаны олохтоохуокка социалистическай куоталаһыы сүрүн төһүүнэн буолар.

Аспыт сылларыгар социалистическай куоталаһыы участковай балыыһалар, фельдшерскэй-акушерскэй пуоннар, кини балыыһа отделениелэриэн уонна кабинеттарыгар иккиэн ардылаах тэнитиллибитэ. Коллективтар истэриэн бириҥҥилэрэ үлэһиттэр сирэй куоталаһыыга эмиэ кирсибиттэрэ. Хас бириҥҥи кыһыаҕа үлэ паспора оҥоһуллан түмүк квартал ахсын таһаарыллан, көрдөрүүгэ экраҥҥа суруллан иһэр. Эбэһээтэлистибэни көмүскээһин уонна олтуолуутун хонтуруоллааһын тэриллэр. Бу үлэ ордук үчүгэйдик туберкулезнай диспансерга (кылаабынай врач Б. И. Дорофеева, профком председателэ М. И. Иванова). Алаҕардаабы (И. П. Посельская, В. И. Копырина) уонна Мугудайдаабы (З. А. Захаркина, М. А. Баншева) участковай балыыһаларга ыытыллар.

Социалистическай куоталаһыы аспыт сылларыгар Алаҕардаабы участковай балыыһа коллектива таҕыстыбыт кэһэрүллэ сылдьар Кыһыл знамяны ылла уонна Бочуотунай грамотанан наҕараадаланна, коллективка «Москвич» автомобиль фондата бэриллиннэ. Бу коллектив республикатаабы куоталаһыыга иккис миэстэни ылан Саха АССР Доруобуйаҕа харыстабылын министерствотын уонна эмиэ үлэһиттэрэн профсоюһун обкомун Бочуотунай грамоталарынан бэлиэтэннэ. Балыыһаҕа медицинскэй аппаратураны атылаһарга 600 солкуобайы бэриллиннэ. Коллектив эмтиир-сэрэтэр үлэлэр барыларыгар үчүгэй көрдөрүүлэригэр үчүгэй түмүктэри ситистэ. Балыыһа 10 куойката ыарыһахтары эмтээһиҥҥэ толору уонна көдьүүстээхтик туһаныллыбыт. Сэрэтэр үлэ утумнаахтык уонна хаачыстыбалаахтык ыытыллан кэһиилэккэ инфекционнай ыарыылардыан ыалдьыы аччатылыбыт. Кыра саастаах оҕолору уонна хат дьахталлары патронаж-таһын көрдөрүүлэрэ эмиэ куһаҕана суохтар. Тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин медицинскэй хаачыйыы биллэрдик тупсарылыбыт.

Иккис миэстэни Мугудайдаабы участковай балыыһа коллектива ылла. Маннык ыарыһахтарга стационарнай көмө, кыра оҕолору көрүү-истии, санитарнай-сырдатар үлэ ордук үчүгэй түмүктэрдээхтэр. Бу коллектив Бочуотунай грамотанан, көмөрүллэ сылдьар вымпелынан наҕараадаланна уонна харчынан бириэмийэлэннэ. Диринҥээҥи участковай балыыһаҕа (кылаабынай врач Д. В. Павлов, профком председателэ К. М. Данилова) амбулаторнай-поликлиническай үлэ, хат дьахталлары көрүү-истии, эмтээһин үчүгэйдик тэриллэр, профсохранай үлэ былаанныахтык ыытыллар, дьону интингэ улахан болҕомто ууруллар. Хоптоҕо отделениетын рабочайдарын медицинскэй хаачыйыыга үчүгэй саҕаадаһыннар оҥоһулуннулар. Ол курдук, Удахан Алаас фермэтигэр, гаражка медпуннар аһылыннылар, механизатордары рейс иннинээҥи көрүү тэриллэр. Үһүс миэстэни ылбыт бу коллектив Бочуотунай грамотанан уонна харчынан бириэмийэлэн бэлиэтэннэ.

Болтоҥотооһу фельдшерскэй-акушерскай пуун (сэбиэдиссэй Н. Е. Бубякина, акушерка Н. Н. Крюкова) үтүө оруттаах эмтиир-сэрэтэр үлэни ыытар. Коллектив оройуонтан бастыҥынан аҕыллыбыт.

Кини балыыһа отделениелэриэн куоталаһыылардыгар Г. Н. Алексеев сэбиэдиссэйдээх хирургическай отделение бастаата. Коллектив стационар үлэтин хаачыстыбаннай көрдөрүүлэрин биллэрдик туһаарда, специалистар оҥоһуктарын билиилэрин хаҥатыыга, үлэҕэ сананы бастыҥы олохтоохуокка былаанныахтык үлэлиллэр, общественнай олоххо активнайдык кыттыллар.

Терапевтическай отделение үлэһиттэрэ (сэбиэдиссэй А. Г. Неустроева) аспыт сылларыгар 517 ыарыһаҕы эмтээтилэр, куоталаһыыга иккис миэстэҕэ таҕыстылар. Үсүһү инфекционнай отделение коллектива (Т. П. Степанова) ылла.

Амбулатория кабинеттарыттан бастыҥ үлэлээхтэриэн хирургическай (врач-хирург В. И. Петров), офтальмологическай (сэбиэдиссэй Л. В. Ермолаева), наркологическай (А. С. Парфенова) кабинеттар аҕыллыннылар.

1983 сылга совхоз рабочайдарын медицинскэй хаачыйыыны тупсарбыттарын, кинилэр мэлдьэн үлэлиир дьоҕурдарын сүтэриллэрин биллэрдик аччаппыттарын нөҥө Диринҥээҥи участковай балыыһа врача Д. В. Павлов уонна санитарнай фельдшер Е. Н. Оконешникова (Алаҕар) тыа хапаайыстыбатын уонна эмп үлэһиттэрин профсоюзтарын уобаластаабы комитеттарын быһыарыыларынан совхозтар фондаларыттан бириэмийэлэннилэр.

Ситиһиилэри сэргэ үлэҕэ баар итэҕэстэри эмиэ ыйаан нааданаах. Бастатан туран, бириҥҥи үлэһиттэр ылыллар социалистическай эбэлээтэлистибэлэргэ чуолкайдык суохтар. Сорох коллективтарга социалистическай куоталаһыыны куолутугар эрэ тэрийии чахчылара эмиэ баалларын. Врачтар туустаах эбэлээтэлистибэлэрин таһыттан ааҕар былаанныах буолуохтаахтара өссө да ситиһиллибитэ. Бастыҥ опыты олохтоохун бытаан. Социалистическай куоталаһыыны тэрийиигэ салайааччылар оруоллара билигин да ситэ үрдэтиллэ илик.

Отделениелар, кабинеттар, бириҥҥилэрэн врачтар үлэлэрин хаачыстыбатын тупсарыыга, ыарыһахтар, пациеннар этиилэрин хомуйан, кинилэргэ анкета тотолорторон учуоттаахтык көдьүүстээх буолуон сөп. Иккиэн өттүгэр улахан болҕомто үлэ дисциплинэтин салгыы бөҕөргөтүүгэ, медицинскэй аппаратураны, куойкалары көдьүүстээхтик туһаныыга, эмтиир-сэрэтэр үлэлэр быдаанарын халбаҥа суох толоруурга ууруллара наада. Хас бириҥҥи эмп үлэһитин, коллективтэн девиһиэнэн «Нэһилиэнньэни медицинскэй хаачыйыыны— биһиги кэм көрдөбүлүгэр эппиэттиирдик!» диэн буолуохтаах.

А. ПЕРМЯКОВ,
эмп үлэһиттэрин профсоюһун райкомун председателэ.

Ударнай ый кэрэ бэлэхтэрэ

Социалистическай правопорядогы уонна сокуоннаны харыстааһыҥа, хас бириҥҥи киһиэхэ үрдүк гражданскай өйү-санааны иитиигэ суут-силиэстийэ органнарыгар добровольнай народнай дружиналар көмөлөрө күүһүрэн иһэр. Кинилэр үлэлэрин көҕүлүүр сыалынан оройуонтан ДНД-лар иккиэ ардыларыгар социалистическай куоталаһыы ыытыллар.

«Сельхозтехника» холбоһуоҕаабы добровольнай народнай дружина (управляющай, командир Е. А. Борисов) былырыын райсовет исполкомунан оҥоһуллубут графигы тутуһан 12 төгүл бэйэлэрэ массыналаах дьыһыуурустубаҕа тахсыбыта. Дружинниктар 25 араас объектарга бэрэбиэркэлэри оҥорбуттара, итирик туруктаах 11 киһини милицияҕа аҕалан тутторбуттара, общественнай бэрэдэги харыстааһыҥа сэрэтэр үлэни ыытыта атинньыгыйдык кыттыыттара. Кинилэр дэспут сыл түмүгүнэн оройуон юниниэйэ дружиналар куоталаһыыларыгар бастаан ССКП райкомун уонна райсовет исполкомун грамоталарынан наҕараадаланнылар. Кыайылаах, коллективка —«Юпитер-4» мотоцикл фондата туттарылынна. Оройуоннаабы бөлүһэ (кылаабынай врач В. А. Стручков, командир А. Е. Корякин) «Якутсельстрой» мехучастога (начальник И. С. Артемьев, командир В. С. Оконешников) иккис, үһүс миэстэлэри ылылар. Госстрах инспекциятын, райсовет исполкомун үпкэ отделын, Госбанк, сберкасса, райпо дружиннниктара эмиэ үчүгэйдик үлэлээбиттэрэ.

Былыр тохсунньуга уонна олунньуга 31 коллективтан 116 дружинник дьыһыуурустубаҕа кыттына. Оройуоннаабы юнин балыыһаттан, «Сельхозтехника» холбоһуктан, Чурапчы орто оскуолатыттан, «Якуткоммунэнерго» уҥаастагыттан, олобу-дьаһаҕы хаачыйыы производственнай управление тыҥан биэтин-аҥалыы киһи, үкөөн бэйэлэриттэн массыналаах дьыһыуурустубаҕа тахсан үтүө объектары кэрийэн көрдүлэр, сэрэтэр үлэни ыытыыга кыттыннылар.

Ол эрээри бу эппиэттээх үлэҕэ кыттыы эриэдэкси үчүгэй буолбатах. Аспыт сылга оройуон киниэйэҥи үлэ коллективтарыттан 160 төгүл дьыһыуурустубаҕа тахсыбыттарыгар 604 дружинник кыттыбыта. Ити 1982 сылларыттааҕар алдьах эрээри көрдөбүлгэ ыаатыынан эппиэттээбэт. Былырыын оройуоннаабы сибээс узела, ЛТЦ-3, эт-үүт комбината, «Якутсельхозстрой» мехколонната, баһаарынай саас курдук коллективтар дьыһыуурустубаҕа бириҥҥи-иккиэннэ эрэ кахсыбыттара. Оттон быыл лесхоз, музыкальнай оскуола, дьиэ-уот, коммунальнай предприятиелар производственнай управлениелара, киноость дирекцията, «Якутсельстрой» мехучастога, «Якутсельхозэнерго» предприятиета, тыа хаһаайыстыбатын производственнай управлениета тахсыахтаах графиктарын көтүттүлэр. Бу итэҕэстэр иниэйкитин хатыламматтарын туһугар эппиэтинэс күүһүрдүллүөхтээх тахсыылар графиктара сулгуччулаадтык тутуһуллуутун хаачыйыыны добровольнай народнай дружиналар тэрийиэх кэриниэхтэр.

РСФСР-га бэрэдэги харыстааһыҥа сэрэтэр үлэни ыытарга тирэх пуоннар тустарынан балаһыанньаны өссө 1980 сылларыттан бэлиэтэлиллибитэ. Оройуон киниигэр тирэх пуун эмиэ ити кэмнэ тэриллибитэ. Бастаан утаа хаммык хаймыханан үлэ барыахтааҕа чуолкайданан күннэтэ дьыһыуурустуба олохтоммута. Дьыһыуурунайдар милицияҕа аҕалыллыбыт дьону кытта бэсиэдэлэспэр, кинилэри сэмэҕэ тардар туһунан общественнай тэриллэргэ суруйар бэрэдэктэрэ олохтоммута. Ол эрээри бу үлэ кэлин умнуулуна, тэриллэр сайдайааччылара суолта биэрбэт буолуллар. Маны соргутуохха.

ДНД-лар үлэлэрин тупсарар тупугар, туох хаммык иннинэ, кинилэри сельскэй Советтар бырачыстыалаларын ситиниэхтээх, үлэ былаанын исполкомнарга бигэргэтиэхтээх, ону толоруулуу кытаанах хонтуруолга ылыахха.

Народнай дружиналар дьыһыуурустубаны тэрийиэхтэрин мунурданыа суохтаахтар, общественнай бэрэдэги иһэр дьону кытта бириҥҥилэрэн үлэни ыытыахтаахтар. Кинилэри шефтэйиини олохтоохун мараҕан иитиилэрэ оҕолор тороппуттэрин кытта үлэлэйбин, сатирическай эркин хаһыаттарын таһаарыы, сэрэтэр үлэҕэ радио уонна бэчээт средстволарын туһаныы, үлэ коллективтарыгар бэрэдэги кэдьүүччилэри кэдьүүлэтии— барыта дружиннниктар кыттыылэрынан барыахтаах.

Бу үлэҕэ тэриллэ салайааччылара быһаччы ороһуохтаахтар. Оттон по дьыала оройуоннаабы отдела дьыһыуурустубаҕа тахсар дружиннниктары көдьүүстээхтик туһаныыга ураты болҕомтону ууруохтаах.

Общественнай бэрэдэги харыстааһыҥа, социалистическай сокуоннаны тутуһуута өйдөбүнньэ аранжата кыттыытын тэйиҥ. ДНД-лар үлэлэрин көдьүүһүн үрдэтии—олох көрдөбүлэ.

В. НЕУСТРОЕВ,
райсовет исполкомун председателин солбуйаччы. ДНД-лар оройуоннаабы штабтарын начальника.

КҮҮРЭН-ХААРАН ҮЛЭЛЭЭН

ССРС Верховнай Советын быыбарын кэрсэ Карл Маркс аатынан совхоз Одьулууннаабы отделениетын рабочайдара күүрэннэхтик үлэлээтилэр.

Ыанныыксыттар валовойдуйа 55 тонна үүтү ылан ударнай ыйга бэлиэтэммит кирбиилэрин 12 тоннаан аһардылар. Государствоҕа 38 тонна үүт туттарыллыахтааҕа 43,5 тоннаан толорулунна. Маныаха «Эрчимнэр» комсомольскай-ыччат ферма коллектива дьоһун кылаатын киллэрдэ. «Эрчимнэр» тохсунньу, олунньу ыйдарыгар сорудахтарын аһардылар. Коллектив 11 ыанныыксыттан 5-һэ сыл бастакы кварталыныыны сорудахтарын аһардылар, ол иһигэр ферма старшайа Христина Степановна Дьячковская 117, Вера Алексеевна Шадрина 107, Лидия Алексеевна Сысолятина 128, Наталья Кэнчэровна Слепцова 114 уонна Ольга Егоровна Седалищева 108 бырыһыан толортоотулар.

Ударнай ыйга хас бириҥҥи бороскуттан графигы таһынан балтараалыы кг привес ылылынна. Ыччат сүөһүнү көрөччүлэртэн Я. И. Лавров ордук үрдүк көрдөрүүлэннэ: ыстык ыйдарыгар хас бириҥҥи бороскутун 120-лаах кг төлөһүттэ.

Оройуонтан ыытыылаах механизатордар бастакы түмүктэрэ эмиэ куһаҕана суох. Тракторнай парк сыл иккиэн бастакы ыйын былаанын 120 бырыһыан толордо. Сэттэ тракторист бастакы кварталлаабы кирбиилэрин ыллылар: үс ыйга ДТ-75 тракторынан 500-түү эталоннай гектары оҥоруохтаахтарын В. А. Ефремов 565, В. Н. Собакин 674, И. И. Степанов 685, Н. Л. Турантаев 547 эталоннай гектарынан толортоотулар. Ити иһигэр Василий Афанасьевич 1243 литр, Иван Иванович 1859 литр, Николай Лаврентьевич 1286 литр уматыгы кэмчилээтилэр. Оттон МТЗ-82 тракторынан үлэлиир Е. В. Дьячковскай 350 эталоннай гектар оҥуогар 425, А. А. Седалищев 508, В. В. Тоскин 371 эталоннай гектары оҥордулар. Кинилэр үһүөн холбоон 3531 литр уматыгы кэмчилээтилэр.

Маннан саас тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэригэр өссө эппиэттээх, өссө түбүктээх күннэр үүнэллэр. Одьулууннар ситиһиилэрин чиҥэтэр туһугар өссө күүрэн-хааран үлэлиэхтэрэ.

М. СЕДАЛИЩЕВ,
отделение управляющайа.

ДЬОҺУН СИТИҺИИЛЭР

Хаана баҕарар буоларын курдук, быыбар чиҥэтэр биллэриллибит ударнай ыйы «Мүстдаабы» совхозка үлэҕэ биллэр-көстөр өрө көтөҕүллүүнү үөскэттэ.

Маннык фермаларыттан «Сэрдаҥа» (Соловьев отделениета, старшай А. Л. Сергеева) уонна Кыстык Кугда I корпуһун (Болугур, А. Г. Егорова) комсомольскай-ыччат коллективтара быыбары көрсө үүт ыамыгар сыл бастакы кварталыныыны сорудахтарын толордулар. Герой-ийэ Анна Львовна салайар коллектива ааловойунан 42,4 тонна оҥуогар 42,8 тонна үүтү ылта, оттон Аграфена Гавриловнаалаах 106 тоннаны ыахтаахтарын 3 тоннаан аһардылар.

Совхоз сонордьуттара кварталы устата 8 тыһ. солк. күнү түүлээҥи булгуччыахтарын 1964 солкуобайдылар. Егор Прокопьевич Диодоров уола Степанныын бастыҥ көрдөрүүлэннилэр. Эдэр булчут бэйэтэ 1000 солк «сымнаҕас кыһыл ыомуһуу» тутта. Соловьев отделениетыттан кырдьаҕас сонордьут, совхоз 1983 сылларыгар чемпиона Михаил Гаврилович Николаев эмиэ өлгөмнүк бултуйда. Эмиэ ити отделениеттан Василий Константинович Федоров 1000 солкуобайдаабыт туттарар былаанныаҕын 600 солк. куоһарда.

Механизатордартан шофердар Дмитрий Алексеевич Аржаков уонна Михаил Николаевич Саввин 40-нуу тыһ. тонна-километр оҥоруохтаах туһаннаабыттан 80,5 тыһ. уонна 63,5 тыһ. тонна-километры оҥордулар. Оттон ГАЗ-53 автомобиль водителлэрэ Алексей Семенович Бурнашев 18 тыһ. тонна-километр оҥуогар 24,9 тыһ., Емельян Павлович Дьячковскай 19.9 тыһ. тонна-километры оҥортоотулар.

Ити курдук, совхоз үлэһиттэрэ дойду государственнай былаанын урдүк ку органыгар быыбары үчүгэй бэлэхтэрдээх көрүстүлэр. Кинилэр ССКП КК Генеральнай секретара Константин Черненко Москва куорат Куйбышевскайдаабы быыбардыыр уокуругун быыбардаччыларын кытта көрсүһүүтүгэр тыл этиитигэр туруорбут соруктарын толороргө өссө дьулуурдаахтык үлэлиргэ быһаарыннылар.

С. ПОПОВ,
совхоз профкомун председателэ.

Хаана баҕарар буоларын курдук, быыбар чиҥэтэр биллэриллибит ударнай ыйы «Мүстдаабы» совхозка үлэҕэ биллэр-көстөр өрө көтөҕүллүүнү үөскэттэ.

Маннык фермаларыттан «Сэрдаҥа» (Соловьев отделениета, старшай А. Л. Сергеева) уонна Кыстык Кугда I корпуһун (Болугур, А. Г. Егорова) комсомольскай-ыччат коллективтара быыбары көрсө үүт ыамыгар сыл бастакы кварталыныыны сорудахтарын толордулар. Герой-ийэ Анна Львовна салайар коллектива ааловойунан 42,4 тонна оҥуогар 42,8 тонна үүтү ылта, оттон Аграфена Гавриловнаалаах 106 тоннаны ыахтаахтарын 3 тоннаан аһардылар.

Совхоз сонордьуттара кварталы устата 8 тыһ. солк. күнү түүлээҥи булгуччыахтарын 1964 солкуобайдылар. Егор Прокопьевич

Блоктарга холбоспот иһин хамсааһын эйэ туһугар

Эйэ Бүтүн аан дойдуваабы Советын ыытыытынан кулун тутар 1 күнүттэн 7 күнүгэр диэри Блоктарга холбоспот иһин хамсааһын нэдиэлэтэ ыытылар. Бу дьаһал сыалынан аан дойду общественнойа блоктарга холбоспотох государстволар эйэни харыстааһыныгга, сэбилэнии эйиини ситиһиигэ уонна социальнай-экономическай прогреһы хаччыйыыга туһаайыллыбыт көбүлээһиннэрин өйөөһүнүн күүһүрдүү буолар.

АХШ администрацията авантюрыстский, экспансионистскай курсун түмүгэр аан дойдуваабы быыы-майгы эмиэ сыгынарахайбыт кэмнэргэ блоктарга холбоспот иһин хамсааһын аан дойдуваабы проблемалары политическай быһаарыы суолларын көрдүүр сыалынан оторор араас хардыылара улам ордук кэҥ өйөбүлү көрсөллөр. ХНТ-гар блоктарга холбоспотох дойдулар баһыйар үүс оттүлэрэ Советскай Союзу уонна атын социалистическай государстволары кытары биирдэ ядернай арсеналлары улаатыыларыыны уонна АХШ-ын итиэннэ НАТО агрессивнай блогун атын чилиэннэриэн тэнитиллибат саҥа сэриигэ бэлэмнээһини утары, сэбиллэниини үлүһүсүүлү тохтотор иһин, Арктика Европаҕа уонна аан дойду атын оройуоннарыгар саҥа американскай ядернай ракеталары тарҕатан туруорууну утары, Вашингтон Гренадаҕа баһыйаан интервенция, Ближэй Восток оройуоннар байыаннай-политическай орооһуу курдук агрессивнай дьайыыларын уодьуганныр иһин туралдаллар. Блоктарга холбоспот иһин хамсааһын хаппык да быыыта-майгыта ядернай сэрии сэбин туттууну бобор туһунан конвенцияны түһэрсэр иһин, Индийскэй океаны уонна планетаны атын оройуоннарын ядернай сэрии сэбэ суох зонаҕа кубулуталар иһин туруулаллара үчүгэй түмүктэри биэрэллэр.

Аан дойдуттан государстволар ортолорутар блоктарга холбоспот иһин хамсааһын аан дойдуваабы экономическай сыыһаннаһыыларга капиталистическай дойдулар сайдан иһэр дойдуларын сыл аайы ахсын уонна милиардтар доллары сомсон ылалларыгар ыҥырыы биэрэр биилиэн неоколониалистскай бөрөдөгөй төрдүттэн уларыта тутуу боппуруоһуттан киллэрэр эмиэлэрэ киэн өйөбүлү ылар. АХШ уонна кини империалистическай союзтаахтара аспыт сылга эдэр государстволарга 85 милиард доллары нэс биэрбиттэрэ, оттон урукку нэстэриэм төлөбүрүгэр уонна оно аҕыллыбыт бырыыаҥнарга 95 милиард доллары ылбыттара.

Блоктарга холбоспотох дойдулар эйэ иһин, сэриини утары, аан дойдуга саҥа, кырдьыктаах экономическай бөрөөдөгө олохтуур иһин охсуһуулара кинилэр хамсааһыннарын хайытарга уонна куоралыырга сорунар империализм өттүттэн утарсыны үөскэтэр.

Сайдан иһэр дойдулары утары империализм төһө да кинрдар-таҕыстар, аан дойду түүлгэтигэр бу хамсааһын авторитета халбаҥа суох улаатар. Билигин кини эйэни харыстаан хаалларар уонна ядернай түүгнэстиини халбарытар иһин, барыы норуоттар тутулуга суох, көҥүл уонна тэҥ бырааптаах саҥалларын иһин охсуһуута улахан сабыылаах күүс буола кубулуйда.

М. ЯКОВЛЕВ.
ССТА ырытаччыта.

Комментатор колонкалара

КИМИЭҺЭ БАҺАРАР НААДАЛААХ

Оҕону идеҕэ туһаайыы

Биир бастакы пионерка

Чакыр бастакы пионердарыттан биирдэстэриэн, бастакы пионер баһаатарыынан Сидорова Евдокия Васильевна буолар. Кини 1917 сыллаахха төрөөбүт, оскуолаҕа 1930 сылларыгар пионерга 1931 сыллаахха саас В. И. Ленин төрөөбүт күнүгэр киирбит. Онтолорго баһаатайдаан Г. Г. Кузьмин эстэ Пионердар сельсовет дьаһалынан ыаллартан үүт, балык, бурдук хомуйан иитии аҥылык бэлэмнийиллэрэ, улахан дьону аҕаарга, суруйарга, ахсааны суоттуурга үөрэтэллэрэ, хотону дьиэттэн араарыыга өйдэтүү үлэни ыыталлара.

Евдокия Васильевна II кылаастан пионер-баһаатайдаабыта, онтон IV кылааһы бүтэрэн баран, Диринтэ бөҕө ый пионерскай лаагырга баһаатайдаабыта. Онно кини ыытары сэрии ветерана Г. Д. Ефимов уонна лаагыр начальнигынан кэлиэ аатырбыт артиллерист Г. Д. Протодьяконов үлэлэһиттэрэ.

Евдокия Васильевна кэнниттэн Советыгар депутатынан талыллыбыта, баһыыһа сестранан уонна поварынан үлэлэһиитэ, продовольстваабыта, кэлин үөнүкүк колхозка ыанньыксыттаабыта. Биитин кэнсиэрэ олорор. Кини биинкэ, оскуолаҕа, кэлэн күнду ыалдьыт буолар, пионердарга, үөрэнээччиларга эйэҕэс көрүдьэбиллэрэ кэпсиир.

Саргылана ФИЛИППОВА,
«Маарыкчаан» пост хонкора.

Улуу ученай Ломоносов, мрааҥыт Шаляпин, космонавтыка аҕата Циолковский, суруйаччылар Пушкин уонна Лермонтов уоллаа, уруһуйдуулларын сөбүлүүллэрэ уонна олус наадалаах идэ быыытынан саналыыллара. Советскай Союз үс төгүлэх Геройа Иван Кожедуб уруһуйдуу үөрэммитэ истребитель-летчик буоларыгар улаханнык көмөлөспүтүн туһунан махтанан суруйар. Профессор А. А. Половинкин «География уонна уруһуй» диэн кинигэтигэр географа, фотокинооператтар төһө да күүскэ сайдыбыттарын иһин, уруһуйдуур дьоҕур наадатын бэлиэтиир.

Уруһуйдаабын кэрэни таһаан көрөр, ырытар, толкуйдуур дьоҕуру сайыннарыыга улаханнык көмөлөһөр. Художник аатыттардаҕар эйэҕэс, уустуту түргэнник көрөр. Холобур, художественнай үөрэхтээх эрдэ ыарыһах тиритин өтө уларыйыытын, кыра искэни атын эриллиитэ суох түргэнник бэлиэтин ыарыан сөп. Сорохтор айылҕаттан ураты талаанналаах эрдэ дьэ уруһуйдуулары курдук саҥылыыллар. Ол сыыһа. Эйэҕэс дьарыктаныы түмүгэр хим баҕарар уруһуйдуур дьоҕурданыан сөп. Оттон сорохтор түргэнник, сорохтор бытаанык ылыыллар.

Чурапчытаабы оҕо музыкальнай оскуолатын иһинэн үөлэлиир художественнай кылаастарга уруһуйдуурга, айылҕа матыарыйаалларытан чочуйарга, оҥоорго үөрэнэллэр. Прикладной кылааһы учуутал Р. М. Пинигин, оттон живопись кылааһын В. Н. Дьячковский салайаллар. Выпускниктар Розалия Семенова Намнаабыа, Герман Протодьяконов, Мария Егорова, Мария Оконешникова, Александр Оконешников Якутскайдаабы педагогическай училищелары бүтэрбиттэрэ. Василий Захаров, Платон Александров, Афанасий Коркин, Василий Дьячковский дойду араас куораттарыгар үрдүк үөрэх заведениелларыгар үөрэнэ сылдьаллар. Уруһуй кинилэр олохторун аргыынан, үлэлиир идэлэриэн буолла.

ССКП КК «Уопсай уонна профессиональнай үөрэх оскуолатын реформатын сүрүн туһаайыларын бырайыагар оҕолору эстетическай иитиигэ, художественнай үөрэхтээһиигэ улахан болҕомто уурулунна. Маныаха бастатан туран, тоҕоостоох кыһаналлара, оҕолорун болҕомтотун онуоха туһэйаллара наада.

Г. ТУРАНТАЕВ,
оҕо музыкальнай оскуолатын художественнай отделын сэбиэдиссэйэ.

ВЕТЕРАИННАР ЫАЛДЬЫТТААТЫЛАР

Соторутаҕыа Аҥа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриигэ кыттыылаахтара Н. Е. Захаров, М. Г. Шестаков, П. С. Григорьев Эрилик Эйэтинан аатынан совхоз Хонтоҕотообу отделениетыгар Уйун Алаас механизированнай уонна Лампа комсомольскай-ыччат фермаларын үлэлиттэрин кытары көрүстүлэр. Кинилэр Аҥа дойду сэриитигэр хайдах кыттыбыттарын уонна сэриитэ барыахтарын кэнниэ, онтон сэриитэн кэлэн баран колхоз, совхоз производстволарыгар, норуот хаһаайыстыбатын араас салаалларыгар күүстэрэ-кыахтара тиийэриэн эттиини-хаанныын бэриэн, туруулаһын үлэлээбиттэриэн туһунан кэпсээтилэр уонна ыччаттары марахан сылаалаах диэн кытаанахтан чаҕыйан турбакка үлэлиэхтэрэ, үлэни таптыырга ыҥырдылар.

Кэйэтиигэр совхоз кинигэр—Диринтэ сельскай Культура дьиэтигэр эмиэ ыччаттары кытары көрүстүлэр, кэс тылы эттилэр. Харда тылы совхоз комсомольскай комитетын секретаря Н. Попов этэ.

Т. СОКОЛЬНИКОВ
«СО» общ. корр.

КЫҺЫЛ СУОЛДЬУТТАР КӨМӨЛӨРҮНЭН

Аҥа дойдуну көмүскүүр Улуу сэриигэ Арктика фронтыгар мин аймахтарбыттан 8 киһи барбыта. Кинилэртэн Василий Петрович Лыткин, Василий Иннокентьевич Пермяков, Василий Тимофеевич Оконешников уонна мин өстөөбү Берлиниэ тиийэ кыдыйан, японскай милитаристары самнарсан кыайыы-хотуу аргыстаах дойдубутугар эргиллибиппит. Атыттар бүгүнгү дьоллоох олох иһин кыргыһыы толоонноругар хаан да турбаттыы охтубуттара. Кинилэр ханнык чаастарга сулуусналаабыттарын, хайа сиргэ көмүс уҥуохтара хаалбытын билбэт этибит.

Соторутаҕыта Свердловскай уобалас Серов куоратын 27 №-дээх оскуолатын Клавдия Назарова аатынан пионерскай дружинатын пионердарыттан соһуччу сурук туттубут. Онно кыһыл суолдьуттар уҕайым Павел Иванович Лыткин туһунан суруйбуттара. Павел 1941 сыл атырдьах ыйын 15 күнүгэр Чурапчы байыаннай комиссариатынан ыытылларын фронтка барбыт. Москва оборонатыгар кыттыбыт. Ол кэнниттэн арктика сэриилэһэ сылдьан ыараханнык баһыран Серов куорат госпиталыгар эмтэммит. Онно сытан 69 советскай буойун өстөөхтөн ылбыт баастарыттан өлбүттэрин куорат кылабыһатыгар көмпүттэр. Кинилэр ортолоругар биир убайбыт 1028-с стрелковай полк байыаһа П. И. Лыткин эмиэ баар эбит.

Кыһыл суолдьуттар биригинэ ирдэйэн булбуттар. Павел туһунан туруорбуттарын сиһилии сурыарбыттыгар көрдөспүттэр. Баҕар, оройуоннуттан кинини кытта бөлүгэ өриласпыт буойуттар баалаах буолуо. Оттоҕо ыраах аадырыска суруйбыттыгар көрдөспүттэр. Свердловскай уобалас Серов куорат 13, 27 №-дээх оскуола, пионерскай дружина советыгар.

В. ЛЫТКИН.
Аҥа дойду Улуу сэриитин иннинэ.

Снимокка: Серов куорат 27 №-дээх оскуолатын Клавдия Назарова аатынан пионерскай дружинатын пионердарыттан соһуччу сурук туттубут. Онно кыһыл суолдьуттар уҕайым Павел Иванович Лыткин туһунан суруйбуттара.

Редактор
А. Е. ЧИЧИГИНАРОВА.

Эрилик Эйэтинан совхоз сылдьыбыта, Чакыр сельсоветын исполкома, райкомсомол, профсоюз райкомнарын, Хайахсыт, Хадаар, Чакыр кылаастаах оскуолаларын коллективтарын учуутал

СЕДАЛИЩЕВА Вера Константиновна

өлбүтүнэн бөкөнүнэн кэргэттэриэгэр, аймахтарыгар кутурҕаннаах тиэрдэллэр.

Эрилик Эйэтинан совхоз сылдьыбыта, Хадаар сельсовет исполкома, колхозтан тутуу ветерана

ПРОТОДЬЯКОНОВ Николай Лукич

84 саһыгар үйэ-сааһын ыраах ыарыытын ылан бөкөнүнэн кэргэттэриэгэр, кыыстарыгар, аймахтарыгар, ыраах турбаннарын ... кэпсэлэр.

● Спорт ● Спорт ● Спорт ●

ОНОҔОСТОР СУЙУЛУУ

Олунньу 25-27 күннэригэр Якутскайга «Урожай» ДСО оҕуннан ыытыыга оҕолорго республиканы бастыыр иһин күрэхтэһиитигэр 6 оройуоннан 50 спортсмен күрэс бөлүгэстилэр.

Биитин оройуоммутуттан оҕо спортивнай оскуолатын иитиллээччилэрэ кыттыылар. Спорт маастара Саша Попов 25 м уонна 18 м дистанциялартан ыытыыга республика саҥа рекордарын олохтоон, бэйэтин үрдүк титулун өссө төгүл бигэргэттэ. Кинилэн 56 очкоран хаалан, спорт маастара Андрей Потапов (Горный) иккис миэстэ буолла.

КӨТТҮЛЭР

Кыргыттарга эмиэ биһиги оройуоммут спортсменката спорт маастара Марианна Сергеева бастаата. Кини, 25 м дистанцияҕа 551 очкону, 18 м дистанцияҕа 559 очкону хомуйан, эмиэ республика рекордун олохтоото. Горный оройуонун спортсменката Нина Иванова иккис миэстэҕэ тахыста.

Кыайыылаахтар, Саха АССР сүүмэрдэммит хаамаандатын састаабыгар киллэриллэн, бу күннэргэ эрчиллэр сборга сылдьаллар. Кинилэр кулун тутар ортотун эргин Братскай куоракка Россияҕа бастыыр иһин күрэхтэһиигэ кыттыахтара.

Т. СТАСОВА,
тренер.

БИИНГИ АДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-395, отделлар—21-495, уоскай 21-505.

«Саҥа олох» райкома НПСС и районного Совета народных депутатов («Новая жизнь») — орган Чурапчинского Якутской АССР.

Индекс 54907. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 4 с.